

Valutaderivat

För oss är det viktigt att du har kunskap om de finansiella instrument du är intresserad av. Lika viktigt är det att du förstår riskerna redan innan du genomför en affär. Här kan du läsa mer om valutaderivat.

Introduktion

Derivat är komplicerade finansiella instrument och är ett samlingsnamn för bland annat terminer, swappar och optioner. Kännetecknande för derivat är att de är kopplade till händelser eller förutsättningar vid en specifik tidpunkt eller en tidsperiod i framtiden.

Derivatets värde baseras på underliggande tillgång (en eller flera valutor). Priset påverkas bland annat av räntenivån, återstående löptid och volatilitet (beskriver hur mycket underliggande tillgångs pris förväntas variera under löptiden).

Valutaderivat används bland annat för att säkra en framtida betalning eller fordran i utländsk valuta eller för att ändra valutaexponering över tiden.

Valutaderivat skräddarsys efter kundens behov avseende löptid, nivå, belopp, med mera. Valutaderivat är oftast noterade instrument som avtalas mellan två parter.

1. Vilket av nedan stämmer för valutaderivat?

- A) De handlas vanligtvis på en börs.
- B) De får säljas vidare i andrahand.
- C) De skräddarsys efter kundens önskemål och behov.

Olika typer av Valutaderivat

Valutaterminer

Valutaterminer är avtal som innebär att både köpare och säljare förbinder sig att köpa respektive sälja en viss mängd valuta till ett på förhand avtalat pris med leverans vid ett på förhand avtalat datum. Båda parter är skyldiga att fullgöra givna åtaganden enligt avtalet.

Skillnaden mellan dagens kurs (avistakurs) och terminskurs består av ett avdrag eller påslag räknat till terminens förfallodag. Terminskursen är den valutakurs du avtalar om att växla till på terminens förfallodag. Hur stort avdrag eller påslag det blir beror på skillnaden i ränta mellan valutorna. Terminskursen påverkas av valutans avistakurs och av skillnaden i ränta mellan valutorna för den aktuella löptiden.

Syftet med en valutatermin är oftast att säkra en framtida betalning eller fordran till en känd valutakurs och därmed minska en valutarisk.

Valutaterminen underlättar därmed planering av kassaflöden och prissättning eftersom den verkliga kostnaden eller intäkten är känd på förhand. Väljer du att använda valutaterminer i syfte att skapa ökad avkastning innebär det högre risk.

Valutaterminer förekommer även i mer strukturerade eller skräddarsydda former. Ett sådant exempel är flexibel termin som är en kombination av en valutatermin och en valutaoption (se nedan för mer information om valutaoptioner). En flexibel termin ger i likhet med en vanlig valutatermin ett på förhand avtalat pris för leverans vid ett senare datum. Optionsdelen i en flexibel termin gör att utfallet kan bli både högre och lägre än för en motsvarande valutatermin.

Valutaswappar

Valutaswappar är avtal som innebär att både köpare och säljare förbinder sig att under en tidsperiod byta betalningsflöden med varandra i två olika valutor. Båda parter är skyldiga att fullgöra sina åtaganden enligt avtalet.

Valutaswappar består av både ett köp av en valuta och en försäljning av en annan, vid två olika datum. Priset för valutaswappar utgörs av skillnaden i ränta mellan de två valutorna för den aktuella löptiden, antingen som ett påslag eller som ett avdrag.

Syftet med valutaswappar är oftast att ändra valutaflöden över en viss tid, exempelvis om man vill senare- eller tidigarelägga valutaterminsaffärer som förfaller. Valutaswappar kan även vara lämpligt för bolag med kostnader i en valuta och intäkter i en annan. Väljer du att använda valutaswappar i syfte att skapa ökad avkastning innebär det högre risk.

2. Oftast används valutaterminer och swappar för att minska risken. Vilket påstående stämmer inte om dessa instrument? (flera svarsalternativ kan vara rätt)

- A) Köparen av en valutatermin är skyldig att köpa underliggande valuta på förfallodagen.
- B) En valutaswap består av både ett köp och en försäljning.
- C) Terminskursen bestäms först på förfallodagen.

3. Att sälja en valuta på termin är ett sätt att hantera valutarisken av försäljning till utlandet. Det förekommer dock att betalningen sker senare än förfallodagen på den utställda fakturan. Vilket av följande påstående stämmer för hur du kan hantera en termin som ska förfalla och som behöver senareläggas för att möta en försenad betalning?

- A) Det finns inget att göra för att möta den försenade betalningen.
- B) Med en valutaswap går det att flytta fram det valutaflöde som terminen innebär för att möta den försenade betalningen.
- C) Genom att betala en särskild straffskatt på 0,8 procent av nominellt värde kan företaget lösa alla skyldigheter som terminen medför.

Valutaoptioner

En valutaoption är ett avtal mellan två parter och innebär olika rättigheter och skyldigheter. Priset på optionen kallas för premie och betalas av innehavaren av optionen (köparen) till utfärdaren av optionen (säljaren).

En valutaoption ger **innehavaren**:

- Rättighet men inte skyldighet att köpa (köpoption) eller sälja (säljoption) en valuta i utbyte mot en annan valuta till ett i förväg bestämt pris (lösenpris), vid en i förväg bestämd tidpunkt (förfallodag).
- Om valutakursen på förfallodagen skulle vara lägre än lösenpriset för köpoptionen eller högre än lösenpriset för säljoptionen förfaller optionen utan värde och betald premie går förlorad. Premien går också förlorad om kursen på förfallodagen är lika med lösenpriset för köp- eller säljoptionen.

En valutaoption ger **utfärdaren**:

- Skyldighet men inte rättighet att sälja (köpoption) eller köpa (säljoption) valuta till ett i förväg bestämt pris (lösenpris), vid en i förväg bestämd tidpunkt (förfalldag).
- En utfärdad köpoption innebär att utfärdaren måste sälja valuta till innehavaren till lösenpriset om valutakursen på förfalldagen är högre än lösenpriset.
- En utfärdad säljoption innebär att utfärdaren måste köpa valuta till lösenkursen om valutakursen på förfalldagen är lägre än lösenkursen.

Syftet med valutaoptioner är oftast att försäkra framtida betalningar eller inflöden i utländsk valuta mot ofördelaktiga valutakursförändringar. Genom en valutaoption kan företaget försäkra en framtida valutakurs och därmed minska valutarisken. Valutaoptionen underlättar planering av prissättning, till exempel i samband med en offert, eftersom optionen försäkrar valutakursen utan den skyldighet som en termin innebär. Väljer du att använda valutaoptioner i syfte att skapa ökad avkastning innebär det högre risk.

Valutaoptioner är normalt av europeisk typ, vilket innebär att optionen endast kan utnyttjas eller lösas in mot kontanter på förfalldagen.

4. Köparen av en valutaoption betalar en premie. Vad av nedan stämmer om valutaoptioner? (flera svarsalternativ kan vara rätt)

- A) Priset på en säljoption stiger om priset på underliggande valuta stiger.
- B) En innehavd köpoption ger rättighet, men inte skyldighet, att köpa underliggande valuta.
- C) En valutaoption är normalt av europeisk typ som endast kan utnyttjas eller lösas in på förfalldagen.

Risk

Begreppet risk innebär i investeringssammanhang sannolikheten för att det investerade kapitalet kommer att minska i värde. Ett större risktagande medför ofta större möjligheter till en högre avkastning men samtidigt ökar risken att förlora pengar. Risk när det gäller valutaderivat skiljer sig en hel del från risk när det gäller investeringsprodukter eftersom valutaderivat primärt används för att minska en befintlig risk (valutarisk).

En risk med valutaderivat är att de säkrade valutaflödena inte blir som planerat och att det därför vid växlingstidpunkten saknas delar eller hela det belopp som man avtalat om att växla. Man kan säga att risken är att flöden oavsett om de ansågs som säkra eller prognostiserade inte sker som planerat. Detta kallas flödesrisk och kan leda till ökade kostnader.

Det finns även en risk att motparten i ett valutaderivat inte fullföljer sina åtaganden.

Risken kan variera kraftigt mellan olika derivat. Genom att använda valutaderivat kan du minska den risk som ligger i en framtida valutakursförändring. Väljer du att använda valutaderivat i syfte att skapa ökad avkastning innebär det högre risk.

För innehavare av valutaoptioner utgör betald premie den maximala förlusten, samtidigt som förlustrisken för utfärdaren av optioner är obegränsad. Värdeförändringen kan vara större än underliggande tillgången då optionen har en inbyggd hävstång.

Du som kund kan vanligtvis ta dig ur den marknadsposition som ett derivatkontrakt innebär. Vill du som kund ta dig ur en position skapad av ett OTC-kontrakt gör du en ny affär med banken, i motsatt riktning till din ursprungsaaffär (en spegelvänd affär). På så sätt åstadkommer du en neutral position vilket innebär en position där du varken kan förlora eller tjäna pengar. Vill du som kund ta dig ur en position skapad av ett börshandlat derivat säljer du istället instrumentet på marknaden. Kostnaden för att på något av dessa sätt ta dig ur en derivatposition beror på samma faktorer som när du gick in i kontraktet, det vill säga de är marknadsmässiga och varierar beroende på instrument och marknadsläge.

5. Beroende på hur de används kan valutaderivat både öka och minska din risk. Vad mer stämmer när det gäller risken med valutaderivat? (flera svarsalternativ kan vara rätt)

- A) Om en förväntad försäljning som är säkrad genom en valutatermin blir lägre än prognosticerat måste valutan köpas på marknaden, med risk för en ökad kostnad.
- B) En valutatermin är alltid bättre än en köpt valutaoption, eftersom den senare innehåller en premie som ska betalas.
- C) En risk med valutaderivat är att motparten inte kan fullfölja sina åtaganden.

6. Hur jag tänker kring mina kommande affärer

Affärer i finansiella instrument kan göras av flera anledningar och fylla flera syften och behov:

- Som enskild placering där det är viktigt att det finansiella instrumentets risk överensstämmer med min riskvilja.
- Som en del av mina totala placeringar där hänsyn tas till min samlade ekonomi och den enskilda placeringen kan fylla en funktion trots en högre risk än min riskvilja.
- I syfte att hantera risken på ett specifikt område där det finansiella instrumentet då utgör riskhantering snarare än placering.

- För mig som kund stämmer en eller flera av ovanstående anledningar in på mina affärer. Jag är även medveten om att risken med enskilda instrument kan avvika från min riskvilja, men ändå göra att affärerna som helhet är i linje med mina syften och behov.